

“Het Maatwerktraject integrale aanpak laaggeletterdheid was het duwtje in de rug dat we nodig hadden”

Annette Zwiep, beleidsadviseur sociaal domein bij gemeente Borne, wilde 1,5 jaar geleden de aanpak van laaggeletterdheid nieuw leven inblazen. Daarom meldde zij zich aan voor ons [Maatwerktraject integrale aanpak laaggeletterdheid](#) en ging ze vol goede moed aan de slag. Tot ze vragen van collega's kreeg. Want in een kleine gemeente ben je voor zoveel belangrijke onderwerpen verantwoordelijk. Is laaggeletterdheid dan wel waar jij je op moet focussen?

“Ik vind het zó belangrijk dat we inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden bereiken en ondersteunen”, vertelt Annette. “Dus toen ik van mijn leidinggevende akkoord kreeg om deel te nemen aan het Maatwerktraject, organiseerde ik gelijk een interne bijeenkomst om met collega's het thema ‘versterken van de basisvaardigheden’ te bespreken en bewustwording te creëren.” Ondanks Annettes aanstekelijke enthousiasme en doorzettingsvermogen, viel het draagvlak binnen de gemeente in het begin tegen. Annette: “Ik begrijp dat je niet álles kunt doen. Zeker niet binnen een kleine gemeente. Maar de aanpak van laaggeletterdheid kunnen we niet overslaan. Daarom ging ik op zoek naar manieren om met mijn collega's samen te werken en ideeën over het thema uit te wisselen.”

Koers bepalen

Annette vulde samen met onze adviseur Jolanda Beernink het model in dat de basis van het Maatwerktraject is. Daarin gaven ze per beleidsdomein aan hoeveel aandacht, steun, middelen en capaciteit er op bestuurs-, beleids- en uitvoeringsniveau is voor de aanpak van laaggeletterdheid. Annette: “Daaruit bleek dat ik het beste met het domein sociale inclusie kon gaan samenwerken. Want voldoende basisvaardigheden zijn noodzakelijk om mee te kunnen doen. En sociale inclusie is een belangrijk thema binnen onze gemeente en staat hoog op de agenda bij de gemeenteraad.”

Van 2 kanten aanvliegen

De beleidsadviseur van het domein sociale inclusie bleek net zo gedreven als Annette om laaggeletterdheid aan te pakken. Annette: “Ze nam het onderwerp mee tijdens haar presentatie over sociale inclusie aan alle afdelingen. Tegelijkertijd vertelde ik er op zoveel mogelijk momenten over. Aan beleidsambtenaren, in een portefeuillehoudersoverleg en bij de adviesraad Sociaal Domein. Op deze manier ontstond bewustwording over hoe belangrijk de aanpak van laaggeletterdheid is. Dat creëerde op verschillende niveaus binnen de gemeente draagvlak om er integraal aandacht aan te besteden.”

Samenwerken met logische partners

De volgende stap was het formuleren en uitvoeren van concrete verbeteracties. Dat het Kulturhus in dezelfde periode het Taalhus wilde certificeren en een nieuwe Taalhuiscoördinator startte, hielp daarbij. Annette: “Uit de audit bleek welke

verbeterpunten nodig waren om onze aanpak van laaggeletterdheid te professionaliseren. We moesten bijvoorbeeld als Taalhuis en gemeente samen een organisatiestructuur opzetten en een ambitiedocument schrijven.” Om dat te bereiken deed Annette hetzelfde als intern binnen de gemeente: ze werkte samen met logische partners. In dit geval waren dat onder andere de bibliotheek, het Kulturhus, het ROC van Twente, Wijkkracht en Stichting Lezen en Schrijven.

De doelgroep bereiken

In de zomer van 2023 veranderde Annette van functie binnen de gemeente. De integrale aanpak van laaggeletterdheid droeg ze over aan Marit Vrerink, beleidsmedewerker sociaal domein. Als voormalig jeugdconsulent weet zij dat je mensen het beste bereikt door aan te haken bij partijen die al contact met ze hebben. Marit: “Ik zoek daarom continu naar manieren om ervoor te zorgen dat professionals oog hebben en houden voor laaggeletterdheid. En weten hoe ze mensen kunnen doorverwijzen naar scholing. Om dat te bereiken startten we met screenen op basisvaardigheden bij het Sociaal Hus, ons loket waar inwoners met al hun vragen terecht kunnen. En we vertellen professionals die bij mensen thuis komen over het onderwerp. Zoals consultants vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). En medewerkers en vrijwilligers van Wijkkracht die inwoners ondersteunen als ze vragen of zorgen hebben.”

Regionaal samenwerken

Om ook regionaal impact te maken, werkt gemeente Borne samen met andere gemeenten uit de regio. Marit: “We overleggen regelmatig met elkaar, zodat we weten wat waar speelt en we elkaar waar mogelijk kunnen versterken. Bijvoorbeeld toen de gemeente Haaksbergen het idee had om een voorstelling over laaggeletterdheid voor professionals en vrijwilligers te organiseren. De gemeenten Hengelo, Hof van Twente en Borne sloten daarbij aan. Door alle krachten te bundelen maakten we er een regionale bijeenkomst van waar ook ervaringsdeskundigen hun verhaal vertelden. En waar aanwezigen met elkaar in gesprek konden. Dat was ons als kleine gemeente alleen niet gelukt.”

Succes vieren én volhouden

Deelname aan het Maatwerktraject leverde de gemeente Borne veel op. Marit: “De integrale aanpak van laaggeletterdheid is opgenomen in het Programma Sociaal Domein. En het staat op onze Lokale Inclusie Agenda. Collega’s zijn zich bewust van hoe belangrijk het onderwerp is. Ook maakten we intern en extern afspraken over hoe je

mensen die moeite hebben met basisvaardigheden doorverwijst naar scholing. En de lijnen tussen de betrokken partners zijn kort. Maar daarmee zijn we er nog niet. Want hoe borgen we onze integrale aanpak? Hoe informeren we onze inwoners erover? En hoe bereiken we meer NT1'ers (mensen met Nederlands als eerste taal)?" Marit gaat deze uitdagingen vol enthousiasme aan: "Als je daadwerkelijk wil veranderen, moet je volhouden."

Tips van Annette Zwiap (beleidsadviseur sociaal domein) en Marit Vrerink (beleidsmedewerker sociaal domein) van gemeente Borne voor een integrale aanpak laaggeletterdheid:

- Creëer binnen jouw gemeente eerst draagvlak voor een integrale aanpak laaggeletterdheid. Dat bereik je onder andere door te laten zien wat een integrale aanpak oplevert.
- Om de focus op het onderwerp laaggeletterdheid te krijgen en te houden moet je mensen erover blijven vertellen. Maar, iedereen is druk. Mensen hebben daardoor vaak geen tijd voor nóg een bijeenkomst of overleg. Sluit daarom aan bij wat er al is. Voeg het onderwerp laaggeletterdheid bijvoorbeeld toe aan de agenda van een regulier overleg.
- Werk samen met gemeenten in de regio. Samen kun je veel meer impact maken.
- Zoek een aantal 'ambassadeurs' voor het onderwerp. Dat zijn mensen die enthousiast zijn om met de aanpak van laaggeletterdheid aan de slag te gaan. Zij kunnen helpen om meer mensen mee te krijgen.
- Maak gebruik van de kennis van Stichting Lezen en Schrijven. Een adviseur van de stichting kan bijvoorbeeld helpen door kritische vragen te stellen, advies te geven en verbindingen te leggen. Daardoor heeft wat je doet meer effect.
- Maak gebruik van de materialen van Stichting Lezen en Schrijven. De [Escape Koffer](#) is bijvoorbeeld een hele mooie manier om bewustwording te creëren.
- Vraag ervaringsdeskundigen om hun persoonlijke verhaal te delen. Dat maakt zoveel indruk!

Over het Maatwerktraject Integrale Aanpak Laaggeletterdheid

Het Maatwerktraject is een interventie die gemeenten helpt om vanuit meerdere beleidsterreinen de aanpak van laaggeletterdheid met elkaar te verbinden. Daarbij kijken we naar de specifieke behoefte van elke gemeente. Samen met de Universiteit Utrecht (USBO) ontwikkelden we een model dat de basis is voor ons Maatwerktraject. Dit model brengt in kaart waar in een gemeente de betrokkenheid, middelen en ondersteuning aanwezig zijn om op een structurele manier aan de slag te gaan met basisvaardigheden.

[Meer informatie over het Maatwerktraject](#)

Wil je ook aan de slag met ons Maatwerktraject integrale aanpak laaggeletterdheid?
Meld je dan aan via onze [adviseur in jouw regio](#) of projectleider Aleida Berghorst.

Aleida Berghorst

Senior Adviseur

- [Mail Aleida](#)
- 06 11010366